

THE COMMISSIONER'S HUMAN RIGHTS COMMENTS

HUMAN RIGHTS COMMENT

Travellers – Time to counter deep-rooted hostility

STRASBOURG | 04/02/2016

Il est temps de remédier à l'hostilité profonde à l'encontre des gens du voyage (fr)

Het is tijd om de diepgewortelde afwijzing van Travellers aan te pakken. (nl)

Een artikel door Nils Muižnieks, commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, over de situatie van Travellers in Europa. Het is verschenen op 4 februari 2016 op de website van de Raad van Europa. Aan de hand van ervaringen van Roma, Travellers in o.a. Ierland, België, Frankrijk, Engeland doet hij een beroep op overheden om de discriminatie een halt toe te roepen. Hij bepleit o.a. dat er meer gerichte aandacht komt de erkenning van de specifieke cultuur, identiteit en de levenswijze van deze groepen, voor eliminatie van discriminerende bepalingen, voor erkenning van de woonwagencentra als woonvorm, voor het wegwerken van de onderwijsachterstanden, bouwen van extra woonwagencentra, stoppen van ontruiming van woonwagencentra.

In deze notitie en andere Europese wet-en regelgeving wordt onder de term Travellers alle mensen begrepen, die van oudsher een nomadische manier van leven hebben of hadden, zoals in Gypsies, Roma, Manouches, Sinti, Romani / Taters of Yenish . In Nederland heeft het betrekking op Roma, Sinti en woonwagencentra bewoners of reizigers. Omdat de Europese commissie haar artikelen alleen in het Engels en Frans publiceren heb ik met dank aan Google Translate een Nederlandse vertaling gemaakt, waarbij ik de term Travellers in de Nederlandse tekst heb laten staan.

©Woonwagencentra wijzer

Het is tijd om de diepgewortelde afwijzing van Travellers aan te pakken.

In oktober 2015, zijn 10 personen omgekomen bij een brand die uitbrak in een woonwagenkamp in de buurt van Dublin. Aansluitend op deze tragische gebeurtenis hebben buurtbewoners het initiatief van de overheid om vervangende huisvesting te regelen voor de overlevende leden van de groep op een nabijgelegen locatie voorkomen, door het blokkeren van wegen die leiden naar de nieuwe woonwagenlocatie.

Helaas, illustreert deze gebeurtenis goed hoe diepgewortelde afwijzing of vijandigheid ten opzichte van Travellers, Gypsies, Roma, Manouches, Sinti, Romani / Taters of Yenish, * nog steeds het leven bepaald van deze mensen in een groot aantal landen waar ze wonen, waaronder België, Frankrijk, Ierland, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland. Mede dankzij het strenge op assimilatie gerichte beleid in het verleden met als doel vestiging in een vaste woonplaats, trekken deze groepen niet meer rond, of ze doen dat slechts een deel van het jaar. Echter, ze geven nog steeds de voorkeur aan het wonen in een woonwagen boven het wonen in een stenen huis en willen de mogelijkheid van het seizoensgebonden reizen behouden. Deze manier van leven wordt ernstig gehinderd en bedreigd door het gebrek aan het trekkersplaatsen, het steeds vaker voorkomen van ontruiming, vijandigheid en afwijzing door de meerderheid van de bevolking en de wijdverbreide discriminatie. Dit is al decennia lang het geval.

De geschiedenis van de Travellers in Europa wordt gekenmerkt door vervolgingen, uitzettingen en schendingen van het recht gericht op gedwongen huisvesting in een vaste woonplaats en op het uitwissen van hun cultuur en manier van leven. Op Travellers gerichte maatregelen bestonden uit het onttrekken van kinderen uit de ouderlijke macht, beperkingen van de trekvrijheid, en inbeslagname van caravans. De effecten van beleid in het verleden zijn vandaag de dag nog steeds voelbaar. In verschillende landen, blijven de overheden beleidsmaatregelen treffen die Travellers dwingen om te verhuizen naar in slechte staat verkerende woningen. Zij weigeren ook de specifieke identiteit en de cultuur van Travellers te erkennen, inclusief degenen die het leven in een vaste woonplaats hebben geaccepteerd. De bijdrage die Travellers aan de geschiedenis en cultuur van de Europese landen wordt over het hoofd gezien.

Tekort aan standplaatsen, uitzettingen en discriminatie.

Bij het doen van onderzoek naar Travellers in het Verenigd Koninkrijk op het internet, was een van de bovenste links die verscheen op mijn scherm was een advertentie voor "Onmiddellijke verwijdering van rondtrekkende Gypsy en Travellers" te beginnen met de volgende woorden: " Geen enkele verhuurder of grondeigenaar wil een kamp van Gypsies, Travellers op hun land ... ". Helaas, dit is geen geïsoleerd beeld. Ik ben bezorgd over de aanhoudende vijandigheid en de terughoudendheid van de lokale overheden om Travellers een plek te bieden. Regelmatig worden ook verontrustende gevallen van haatdragende taal door lokale politici gerapporteerd.

In alle landen waar Travellers leven, is er een nijpend tekort aan locaties voor de tijdelijk en langdurig verblijf. In Ierland bijvoorbeeld, leven ongeveer 800 Travellers langs de kant van de weg zonder riolering. In het Verenigd Koninkrijk, wees een studie uit 2012 uit dat ongeveer 20% van de Travellers woonden op illegale woonwagenlocaties. In Brussel is op dit moment geen doortreksterrein.

In Frankrijk, waar gemeenten met meer dan 5 000 inwoners wettelijk verplicht zijn om woonwagenlocaties aan te leggen, voldoen momenteel slechts 69% van deze gemeenten aan de wet. Als openbare woonwagenlocaties worden gebouwd, liggen ze vaak gelegen in geïsoleerde en/of milieugevaarlijke gebieden en voldoen ze niet aan basisvoorwaarden voor goede huisvesting, ondanks dat bewoners huur betalen. Travellers die eigen land bezitten worden vaak verhinderd om daar te wonen, omdat hen een bouwvergunning wordt geweigerd. Deze situatie dwingt veel reizigers om zonder vergunning standplaats in te nemen of om "langs de weg" te leven. Omdat in verschillende landen het betreden van verboden terrein een misdrijf is, verblijven zij daar op dat moment in strijd met de wet, wat op zijn beurt de stereotype beelden van hen als criminelen versterkt. Het roept ook spanningen op met de buurt. In deze context, vond ik het verontrustend dat in diverse landen, beschikbare financiële middelen voor het opzetten van woonwagenlocaties grotendeels niet ingezet werden door de lokale overheden.

In mijn recente rapport over België, wijs ik op de problemen waar Travellers tegen aan lopen bij het aanvragen van registratie bij de lokale overheid. Het ontbreken van registratie maakt het moeilijk voor hen om identiteitsdocumenten te verkrijgen, te registreren op stemlijsten en toegang tot essentiële diensten zoals het openen van een bankrekening en verkrijgen van een autoverzekering. In Frankrijk wordt een wet uit 1969 die vereist dat Travellers een speciale reisvergunning bij zich te hebben en dat zij zich regelmatig moeten melden bij de politie, momenteel aangepast. Het werd al geruime tijd bekritiseerd, omdat het Franse Travellers beperkte tot tweederangs burgers maakte en hen uitsloot van de fundamentele rechten van de mens. In verschillende landen worden woonwagens niet erkend als woonvorm, waardoor Travellers niet in aanmerking komen voor huursubsidie, bouwvergunningen of het krijgen van een lening voor woningverbetering en hen berooft van huurbescherming in geval van uitzetting.

Uit verschillende landen ontving ik verontrustende informatie die aangaf, dat Travellers in toenemende mate worden blootgesteld aan gedwongen ontruiming zonder dat hen alternatieven worden aangeboden. Sommige uitzettingen worden uitgevoerd tijdens de winter, anderen hebben betrekking op gezinnen die hebben al jaren verbleven op dezelfde woonwagenlocatie. Het is zorgwekkend dat de internationale normen met betrekking tot de gedragwijze bij ontruiming vaak worden geschonden. Zowel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens als het Europees Comité voor Sociale Rechten zijn van mening, dat ontruiming of uitzettingen door verschillende lidstaten hebben geleid tot schendingen van zowel het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens als het Europees Sociaal Handvest. Gemeld wordt dat veel gezinnen als gevolg van deze frequente ontruiming voortdurend in beweging zijn. De instabiliteit die door deze situatie wordt veroorzaakt is in het bijzonder schadelijk voor kinderen. Een verslag uit 2014 opgesteld door de Vlaamse parlementaire ombudsman voor de rechten van het kind benadrukt dat ongeveer 100 kinderen van Travellers in Vlaanderen niet naar school konden gaan als gevolg van herhaalde ontruiming. Die ook nog eens kostbaar zijn. Lokale overheden zouden zorgvuldiger de voordelen in overweging moeten nemen van het investeren in lange termijn oplossingen, die recht doen aan de mensenrechten ten opzichte van het spenderen van enorme bedragen aan ontruiming, die geen duurzame oplossingen met zich meebrengen.

Overal zijn gespannen verhoudingen met de politie ook een gemeenschappelijk kenmerk van het leven van Travellers. De politie is in het verleden al belast met het toezicht op nomadische groepen die door de overheden bij voorbaat als verdacht werden ervaren. Tegenwoordig wordt etnische profilering van Travellers door de politie nog herhaaldelijk gemeld, net als politiegeweld tijdens ontruiming.

Tegen deze achtergrond, zijn de aanwezige gegevens over Travellers m.b.t. welzijn en rechtspositie, hoewel schokkend, misschien niet verrassend: In het Verenigd Koninkrijk, wordt geschat dat hun levensverwachting ten minste 10% lager ligt dan het landelijk gemiddelde, terwijl de kindersterfte veel hoger ligt. Het zelfmoord percentage onder Travellers in Ierland is naar verluidt zes keer het nationale gemiddelde. Ook waren in Ierland in 2010, 84% van de Travellers werkloos. In alle betrokken landen, worden kinderen van Travellers vaak toegang tot onderwijs ontzegd en wanneer ze naar school gaan, is er sprake van een hoog percentage schooluitval. Weinigen van hen bereiken het voortgezet onderwijs.

Wat moeten we doen?

Ten eerste is het van cruciaal belang om alle discriminerende bepalingen die het leven van mensen die in woonwagens leven regelen te elimineren. In de 21e eeuw, moeten Travellers niet langer worden verhinderd, dat zij gebruik kunnen maken van al hun rechten op voet van gelijkheid met andere burgers.

Alle gevallen van racistische uitlatingen tegen Travellers moeten stevig worden veroordeeld door de overheden en het aanzetten tot haat jegens hen zou adequaat moeten worden vervolgd en bestraft.

Er is behoefte aan meer onderzoek en bewustmaking met betrekking tot de geschiedenis van de Travellers; dit kan helpen om lang bestaande vooroordelen weg te nemen en daarmee een halt kunnen toeroepen aan de voortdurende schending van mensenrechtenschendingen tegen de leden van deze groepen.

De specifieke cultuur, identiteit en de levenswijze van de Travellers zou volledig moeten worden erkend. Het debat op initiatief van het Ierse parlement in 2015 met het oog op het verlenen van de status van etnische minderheid aan de Ierse Travellers is een veelbelovend voorbeeld. In zijn algemeenheid zouden Travellers meer mogelijkheden moeten krijgen om hun cultuur te bevorderen als onderdeel van het Europese culturele erfgoed, zoals door het Comité van Ministers van de Raad van Europa in haar aanbeveling Rec (2004) 14 m.b.t. de bewegingsvrijheid en standplaatsen van Travellers in Europa .

Er moeten resolute maatregelen moeten worden getroffen om het aantal en de kwaliteit van woonwagenlocaties die beschikbaar zijn voor Travellers te vergroten, dat geldt zowel voor doortrekkersterreinen als terreinen voor langdurig verblijf. Lokale overheden moeten sterk worden gestimuleerd, en zo nodig gedwongen, om tijdelijk verblijf van Travellers mogelijk te maken. Lidstaten moeten ervoor zorgen dat dergelijke verplichtingen worden afgedwongen. Ze moeten niet hun verantwoordelijkheid voor het verstrekken van adequate accommodatie afschuiven op lokale overheden.

Goede praktijkvoorbeelden bestaan, zoals aangestipt door de Raad van Europa. Het toepassen van mediation tussen Travellers, lokale overheden en lokale gemeenschappen is een effectieve manier om gezamenlijke oplossingen te vinden voor het standplaatsentekort. Dergelijke praktijken, waarbij sprake is van actieve deelname van de Travellers, zou moeten worden ondersteund en herhaald.

De overheden zouden ontruimingën moeten vermijden en op zoek gaan alternatieven die aansluiten op mensenrechten, daar ontruimingën traumatisch zijn, versturend uitwerken op de opvoeding van kinderen en de sociale integratie in de weg staan.

Initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van de toegang tot onderwijs voor kinderen van Travellers moeten worden ondersteund en verspreid, in plaats van verhinderd zoals vaak het geval is.

Nils Muižnieks

<http://www.coe.int/en/web/portal/-/travellers-time-to-counter-deep-rooted-hostility?inheritRedirect=true>